

19.10.2000 #2058-III. – www.zakon.rada.gov.ua

5. Pro provedennya u 2011 roci Vseukrayins`kogo perepy`s u naselennya. Rozpo- ryadzheniya KМУ vid 09.04.2008 # 581-r. – www.zakon.rada.gov.ua

6. Staty`sty`ka ry`nku praci: mizhnarodni standarty` ta nacional`ny`j dosvid. Navch. posibny`k / Za red. N.S. Vlasenko, N.V. Gry`gorovy`ch, N.V. Rubl`ovoyi. – K.:TOV «Avgust Trejd», 2006.– 320 s.

7. Savchenko V. Metodologichni osnovy` vy`znachennya potreby` v kvalifikovany`x kadrax. // Ukrayina: aspekty` praci.– 2003.– #4.– S.23-30.

8. Cherny`shev I.V. Staty`sy`tko dlya novy`x ry`nkiv praci v krayinax z perexidnoyu ekonomikoyu: Texn. posib. z dzherel, metodiv, klasy`f. i polity`ky` / Za uchastyu G. Stendinga; Peredm. F. Mexrana. – Ukr. vy`d., vy`pr. ta dopov. – K.: NDI staty`sty`ky` Derzhkomstatu Ukrayny`, 2000. – 282 s.

9. Oficijny`j sajt Derzhavnoyi sluzhby` staty`sty`ky`. Rezhy`m dostupu: // <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Рецензент: Бараник З.П., д.е.н., професор, заступник завідувача кафедри статистики ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

8.09.2015

УДК 311.17:338.46:378

Кикош Юлія

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Статтю присвячено аналізу інформаційної та нормативної бази ринку освітніх послуг в Україні та її порівнянню з нормативно – правовими аналогами розвинених країн світу. Досліджено основні сучасні особливості інформаційного забезпечення освітньої галузі, основні джерела статистичної інформації ринку освітніх послуг. Висвітлено питання регулювання сфери освіти в Україні, охарактеризовано основні особливості Національної доктрини

розвитку освіти, проведено її порівняльний аналіз із закордонними стратегічними документами розвитку ринку освітніх послуг Китаю, США. Обґрунтована необхідність інформаційно-аналітичної підтримки у реформуванні сфери освіти, реформування нормативно-правової бази освіти в Україні відповідно до реалій сучасної політичної та економічної ситуації та до потреб економіки держави.

Ключові слова: ринок освітніх послуг, інформаційне забезпечення, нормативно – правова база, реформування, національна доктрина, зарубіжний досвід.

Кикош Юлія

ИНФОРМАЦИОННОЕ И НОРМАТИВНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАТИСТИЧЕСКОГО АНАЛИЗА РЫНКА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ

Статья посвящена анализу информационной и нормативной базы рынка образовательных услуг в Украине и ее сравнению с нормативно-правовыми аналогами развитых стран мира. Исследованы основные современные особенности информационного обеспечения образования, основные источники статистической информации рынка образовательных услуг. Освещены вопросы регулирования сферы образования в Украине, охарактеризованы основные особенности Национальной доктрины развития образования, проведен ее сравнительный анализ с зарубежными стратегическими документами развития рынка образовательных услуг Китая, США. Обоснована необходимость информационно-аналитической поддержки в реформировании сферы образования, реформирования нормативно - правовой базы образования в Украине в соответствии с реалиями современной политической и экономической ситуации и с потребностями экономики государства.

Ключевые слова: рынок образовательных услуг, информационное обеспечение, нормативно-правовая база, реформирование, национальная доктрина, зарубежный опыт.

Kykosh Iuliia

INFORMATION AND REGULATORY SUPPORT OF STATISTICAL ANALYSIS OF THE EDUCATION MARKET

The article is devoted to analysis of information and regulatory framework of educational market in Ukraine and its comparison with

normative-legal counterparts in developed countries. The basic features of modern information support of the educational sector, the main source of statistical information of education market are grounded. The article stresses the questions of regulation of education in Ukraine, describes the main features of the National doctrine of education, its comparative analysis with strategic documents of foreign educational market of China and the United States of America. It outlines the necessity of information and analytical support of reforming education sphere, the necessity of reforming of the regulatory - legal framework of education in Ukraine according to the realities of the current political and economic situation and the needs of the national economy.

Keywords: market of educational services, information security, regulatory - legal framework, reform, national doctrine, foreign experience.

Постановка проблеми. На рубежі ХХ-ХХІ століть в багатьох країнах світу активізувався пошук концептуальних підходів до формування змісту освіти, яке відображало б гуманістичні ідеали людства і відповідало демократичним принципам суспільного розвитку. Якою ж повинна бути освіта в умовах глобалізації, що необхідно кардинально змінити, щоб вона відповідала сучасним перетворенням в соціумі, культурі, мисленні і спілкуванні людей.

Сучасний стан національної системи освіти не дає можливість їй належним чином здійснювати функцію ключового ресурсу соціально-економічного розвитку держави та підвищення конкурентоспроможності України, освітня галузь країни є недостатньо розвинутою задля ефективної інтеграції у світовий освітній простір. Відсутність цілісної системи виховання та розвитку дітей й молоді, низький рівень відповідності освітніх послуг потребам суспільства та ринку праці, низький рівень навчально-методичного, матеріального-технічного та фінансового забезпечення навчальних закладів, недосконалість системи моніторингу та оцінювання якості освіти — ці та багато інших проблем спричинені недосконалістю інформаційного забезпечення держави щодо стану системи освіти та є першопричинами, що перешкоджають інтеграції України в європейський і світовий освітній простір.

Однією з найбільш гострих проблем української освітньої сфери є неефективність системи управління освітою. Так, за даними

звіту Всесвітнього економічного форуму про глобальну конкурентоспроможність у 2013—2014 рр., Україна серед 148 країн посіла 84 місце проти 73-го у 2012—2013 рр., де помітно падає якість освітніх послуг — 79 місце проти 70-го у 2012 р, 62-го у 2011 р. та 56-го у 2010 р. Аналіз показників, за якими оцінюють освітні системи, свідчить про погіршення ситуації за основними показниками саме управлінської діяльності у сфері освіти в Україні — якості управлінської системи навчальних закладів (115 місце) та професійної підготовки персоналу (103 місце) [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В роботах таких вітчизняних і російських економістів, як О. Грішнова, Л. Колешня, У.Кравченко, Н.Лук'яненко, В.Савченко, Л. Цимбал [6], Л. Шаульська, О. Шевчук [7] досліджуються питання ефективного функціонування та розвитку ринку освітніх послуг. В публікаціях Н. Анішина, С.Бандур, З.Бараник, Д.Богині, В.Врублевського, П.Долішнього, Т.Зайця, Р.Капелюшнікова, В.Костакова, Л.Костіна, Ю.Красновп, І.Крижко, Е.Лібанової, Н.Павловської В.Новікова, В.Онікієнко, І.Петрової, В.Петюх, Г. Ярошенко розглянуті проблеми взаємодії ринку праці та ринку освітніх послуг та їх державного регулювання.

Метою даної статті є аналіз існуючого інформаційного та нормативно – правового забезпечення ринку освітніх послуг України, порівняння сучасної статистичної інформації освітньої сфери із інформаційною базою статистики освіти різних високорозвинених країн світу задля її реформування та удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система освіти в Україні є багатоступеневою і для її аналізу та ефективного функціонування необхідна наявність повної та своєчасної статистичної інформації. Статистична інформація ринку освітніх послуг повинна містити дані щодо його кон'юктури, зв'язків між його суб'єктами, результати аналізу впливу чинників, що формують ринок, а також прогнозні розрахунки та узагальнені висновки функціонування освітньої галузі.

Інформаційне забезпечення ринку освітніх послуг в Україні на сучасному етапі потребує більшої концентрації не на кількісних показниках, а на якісних показниках, адже дуже багато статистичної інформації, що оприлюднює Державна служба статистики не несе

функціонального навантаження і майже не використовується у ході аналізу для ефективного управління ринком освітніх послуг.

Статистична оцінка ринку освітніх послуг надає інформаційно – аналітичну підтримку реформування освітньої галузі, формує загальнодоступну інформацію для задоволення потреб громадян, органів управління державою та освітою, засобів масової інформації, а також світового товариства [7].

Використовуючи статистичну методологію та оперуючи системою статистичних показників можливим є характеристика поточного стану ринку освітніх послуг, виявлення та вимірювання пропорційності попиту та пропозиції, з'ясування причин відхилень показників від попередніх періодів. Це сприяє запобіганню поширення негативних процесів та явищ у майбутньому. Згідно цього, в процесі наукового дослідження необхідно проводити безперервний моніторинг функціонування ринку освітніх послуг із застосуванням загальнотеоретичних методів пізнання у поєднанні із емпіричними (конкретно-науковими).

Основою інформаційного забезпечення ринку освітніх послуг є дані, що їх надають освітні установи. В Україні використовують централізовану (Державна служба статистики України) та децентралізовану (наприклад, дані Міністерства освіти і науки України) системи збирання даних. Звичайно, загальнодержавна, або централізована, система збирання та обробки даних має більше можливостей для якісного спостереження завдяки вузькокваліфікованим кадрам, науковим методикам та технічному забезпеченню, проте, вона не є такою оперативною, як децентралізована.

В даний час інформація про ринок освітніх послуг може бути надана з таких інформаційних джерел:

- 1) дані статистичного спостереження на базі державної статистики, що здійснюється Державною службою статистики;
- 2) дані статистичного спостереження на базі державної статистики, здійснюваного органами управління освітою, органами праці;
- 3) дані, отримані на базі вибірових обстежень, проведених Державною службою статистики;
- 4) дані вибірових досліджень суб'єктів ринку освітніх послуг;

5) дані опитувань, експертних оцінок, які здійснюються зацікавленими агентами ринку освітніх послуг (наприклад, підприємствами, освітніми установами).

Основними джерелами інформації про систему вищої освіти є державна статистична звітність за формою державного статистичного спостереження № 2-3 нк «Звіт вищого навчального закладу на початок навчального року». Цей звіт, незалежно від відомчої підпорядкованості, складають та подають до Головного управління статистики усі вищі навчальні заклади України. Також, ВНЗ складають різні фінансові звіти. Опрацьована статистична інформація оприлюднюється у вільному доступі в мережі Інтернет, а також друкується у статистичних бюлетенях та щорічниках («Освіта в Україні», «Основні показники діяльності вищих навчальних закладів на початок навчального року», статистичний збірник «Регіони України» і т. д).

У статистичних звітах ВНЗ не знаходять своє відображення показники міграції спеціалістів, що перешкоджає аналізу руху спеціалістів з вищою освітою в розрізі спеціальностей. Також, даних статистичних спостережень недостатньо для визначення кількості посад, що потребують спеціалістів з вищою освітою, державна статистична звітність не містить дані про потребу в фахівцях за кожною спеціальністю [1,3]. Тому, для отримання додаткової, інформації необхідна організація спеціальних статистичних спостережень, зокрема моніторингу діяльності закладів освіти України. Така статистична звітність допоможе дослідити закономірність перебігу досліджуваних процесів на ринку освітніх послуг та прогнозувати тенденції розвитку цих явищ.

Інформаційне забезпечення управління освітою та регулювання ринку освітніх послуг повинне відповідати національним стандартам щодо методології, організації та технології збирання, оброблення та розповсюдження даних, адже воно є складовою системи національної статистики. Ще однією головною вимогою до статистичної інформації є її адаптація до міжнародних статистичних стандартів [6].

Для ефективного функціонування ринку освітніх послуг в Україні створено законодавче поле, що включає в себе нормативно-правові акти щодо організації різних освітніх форм, типів і форм

власності навчальних закладів, закони по галузям освіти України, постанови Верховної Ради України, укази Президента, тощо. Незважаючи на багаторівневу та розгалужену систему української освіти, вона є малоефективною, про що свідчать і показники працевлаштування молоді, і невідповідність обсягів і структури ринку освітніх послуг потребам економіки України. Неспроможність задовільняти попит на рику праці, а також невідповідність системи освіти в Україні міжнародним стандартам свідчить про необхідність ретельного вивчення та реформування нормативно – правової бази освітньої системи України.

Звичайно, Конституція є основою правового регулювання сфери освіти в Україні, вона сприяє втіленню державної освітньої політики, яка також знаходить своє відображення у Законах «Про освіту» та «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти, Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Національній стратегії розвитку освіти на 2012 – 2021 роки, а також відповідних Указах Президента України, Постановах Кабінету Міністрів України, нормативно – правовій базі Міністерства освіти і науки України. Варто відмітити, що Міністерство освіти і науки (МОН) України – один з найбільших в Україні розпорядників бюджетних коштів, його щороку фінансують за більш ніж 20-ма «захищеними» статтями.

Національна доктрина розвитку освіти, Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) та Національна стратегія розвитку освіти на 2012 – 2021 роки – три основні документи на сучасному етапі, що визначають основні напрями та пріоритети розвитку та реформування ринку освітніх послуг в Україні. Якщо порівнювати ці три документи, то всі вони спрямовані в одному руслі, та мають на меті формування ефективної освітньої системи, яка б ефективно та своєчасно відповідала потребам економіки країни, проте вони мають різний рівень конкретизації.

Найбільш конкретний перелік завдань щодо реформування освітньої сфери в країні відображений у Національній стратегії та Національній доктрині розвитку освіти. В той же час, як національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) має більш загальний характер[5].

Національна доктрина розвитку освіти в Україні складається з

16 розділів: загальні положення; мета і пріоритетні напрямки розвитку освіти; національний характер освіти і національне виховання; стратегія мовної освіти; освіта; освіта і фізичне виховання; рівний доступ до здобуття якісної освіти; безперервність освіти, навчання протягом життя; інформаційні технології в освіті; управління освітою; економіка освіти; освіта і наука; підготовка педагогічних і науково – педагогічних працівників; соціальні гарантії учасників навчального процесу; міжнародне співробітництво та інтеграція у галузі освіти; очікувані результати. Документ містить мету, основні принципи, стратегічні напрями державної політики в галузі освіти.

На шляху до євроінтеграції та участі у Болонському процесі українська система нормативно – правового регулювання ринку освітніх послуг потребує процесу гармонізації із міжнародною та європейською системою стандартів та сертифікації. Задля ефективного функціонування освітнього ринку, його налагодженій співпраці із ринком праці, державі необхідно перейняти досвід розвинених європейських країн, із врахуванням особливостей менталітету українського суспільства. На загальносвітовому рівні питання вищої освіти розглядають на Міжнародному конгресі з технічної і професійної освіти та підготовки (ТПОП). Останній конгрес проводився в 2012 р. в Шанхаї за темою : « Трансформація ТПОП: вироблення навичок для праці та життя». В рамках даного конгресу були запропоновані стратегії, що мають стати пріоритетом розвитку національних освітніх систем [5].

Більшість розвинених країн світу задля ефективного функціонування ринку освітніх послуг розробляють стратегічні документи, в яких визначають пріоритети розвитку освітньої галузі. Задля більш ретельного вивчення та аналізу доктрини розвитку освіти в Україні доцільним є її порівняння з аналогічними документами розвинених держав світу.

Так, у Китаї розвиток освітньої галузі на сучасному етапі регламентується Державною програмою «План розвитку освіти на 11 – у п'ятирічку і на період до 2015 р.», «Проектом 985» і «Проектом 211», у Сполучених Штатах Америки основним документом є Програма підвищення американської конкурентоспроможності (American Competitiveness Initiative – АСІ), у Росії – це Державна програма Російської Федерації «Розвиток освіти» на 2013 – 2020 роки,

у Великобританії - «Національні цілі навчання», що декларуються Національною консультативною радою з цілей розвитку освіти та професійної підготовки (NACETT) [4, 5, 8]. Так, наприклад, у Англії відповідальним за здійснення та реалізацію політики та стратегії урядових програм у всіх освітніх сферах є Департамент освіти та професійних навичок. Він був створений шляхом злиття двох головних департаментів з проблем освіти та зайнятості.

У всіх розвинених країнах Європи на сьогоднішній день існують органи, що відповідають за регулювання ринку освітніх послуг. Так, країни – члени Європейського Союзу розробили нову спільну політику у сфері наднаціонального регулювання професійною підготовкою, тобто, державні програми професійної підготовки в цих країнах, в першу чергу, розробляються з урахуванням політики створення єдиного європейського ринку, зі спільним гаслом «навчання протягом життя». Наприклад, у Франції, у Національному центрі наукової організації, для розв’язання проблем підготовки висококваліфікованих кадрів беруть до уваги нові вимоги, що пов’язані з інтернаціоналізацією економіки, створюють спеціальні робочі групи, вивчається курс перспектив розвитку європейського ринку, налагоджено співробітництво зі Швецією, Великобританією, ФРН та іншими країнами [4].

У таблиці 1 представлена порівняльна характеристика основних нормативних документів розвитку освітньої галузі України, Китаю та США.

Усі три документи різняться між собою стратегічними цілями, пріоритетами розвитку освітньої сфери, адже у Китаю управління освітою сформоване при плановій економіці, а у Сполучених Штатах, де розвиток освітньої галузі найбільший, серед досліджуваних країн, та у Україні управління освітньою галуззю здійснюється за ринкових умов. Проте, документи мають майже однакові основні положення щодо того, що має забезпечувати освіта в країні, за винятком деяких національних особливостей системи освіти. Програма підвищення американської конкурентоспроможності (American Competitiveness Initiative – АСІ) також передбачає цілий ряд дослідницьких і освітніх програм, спрямованих на підвищення довгострокової конкурентоспроможності національної економіки. Проте, більш конкретизовані цілі відрізняються від українських, що перш за все

свідчить про істотну відмінність між ринком освітніх послуг Сполучених Штатів Америки та України і Китаю. Програма в першу чергу передбачає збільшення матеріальної допомоги студентам, а також вдосконалення підготовки викладацького складу, залучити до викладання точних наук близько 70 тис. викладачів протягом п'яти років.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика основних нормативних документів розвитку освітньої галузі України, Китаю та США (складено автором на основі [5])

Показник	Країна		
	Україна	Китай	США
Невідповідність якості і кількості підготовлених кадрів потребам економіки країни	Відсутнє регулювання попиту і пропозиції робочої сили за освітою на державному рівні	Дисбаланс між попитом на робочу силу та пропозицією на ринку праці і в кількісному, і в якісному аспекті	Недостатня кількість висококваліфікованих кадрів у промисловості та науково – технічній сфері
Брак інвестицій в освітню сферу	Відсутнє нодофінансування вищої освіти	Брак інвестицій у сфері вищої освіти	В останні роки спостерігається істотне збільшення витрат на освіту як в абсолютному вираженні, так і у відсотках від витрат державного бюджету
Проблема доступності вищої освіти	Проблема доступності отримання вищої освіти, особливо для сільської молоді	Проблема доступності отримання вищої освіти, особливо для сільської молоді	Розвиток видачі освітніх позик, створення оптимальної системи субсидій.
Неефективна система управління освітніми установами	Відсутність згадок жезла політики взаємодії ринку освітніх послуг та ринку праці	Планова система управління освітніми закладами	-

Висновки. Успішне виконання функцій управління освітою в сучасних умовах визначається станом інформаційної бази. Сучасна статистична інформація щодо освітньої галузі не дає змоги зробити повноцінний аналіз, визначити основні тенденції, проблеми галузі та спрогнозувати подальший розвиток системи освіти, вона не

узгоджуються з міжнародними показниками освіти, що не дозволяє оцінити результати розвитку ринку освітніх послуг України з точки зору міжнародних стандартів та визначити місце нашої держави на світовій арені.

Таким чином, розвиток системи управління ринку освітніх послуг, як на державному, так і на регіональному рівнях, вимагає розробки інформаційного забезпечення процесу управління, базою для якого має стати організація відповідного статистичного спостереження.

Аналіз нормативної бази ринку освітніх послуг в Україні та її порівняння з нормативно – правовими аналогами розвинених країн світу засвідчили, що для реформування освіти в Україні необхідно наступне: реформування структури загальноосвітніх навчально-виховних закладів відповідно до рівнів освіти та потреб регіонів; розвиток мережі загальноосвітніх навчально-виховних закладів, заснованих на різних формах власності; наукове та методичне забезпечення загальної середньої освіти, підготовки і впровадження нових навчальних планів і програм, підручників, посібників тощо; пріоритетне фінансування, кедрове та матеріально-технічне забезпечення сільської школи; розроблення науково обґрунтованих методик оцінки якості діяльності навчально-виховних закладів в цілому та кожного педагогічного працівника.

Література

1. Загірняк М.В., Сергієнко С.А. Ранжування у вищій освіті – національний досвід та перспективи розвитку/ М.В. Загірняк, С.А. Сергієнко // Електромеханічні і енергозберігаючі системи. Щоквартальний науково-виробничий журнал. – Кременчук: КДУ, 2009. – Вип. 4/2009 (8). – с. 8-13. – Режим доступу: www.nbu.gov.ua/portal/natural/Ees/2009_4/EES_4.../8.pdf

2. Кобець А.С. Роль держави у функціонуванні ринку освітніх послуг [Електронний ресурс] / А.С. Кобець // Державне управління: удосконалення та розвиток. - Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua>

3. Красовська О.Ю. Рейтинги вищих навчальних закладів як інструмент оцінки міжнародної конкурентоспроможності національних освітніх систем/ О.Ю. Красовська// Бюлетень

Міжнародного Нобелівського економічного форуму «Світова економіка криза ХХІ століття: цикли та кризи». – Дніпропетровськ, 2010. - №1(3). Том 2. – с. 161-170. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/bmnef/2010_1_2/22.pdf.

4. Левченко О.М. Економіка знань: управління розвитком людських ресурсів Великобританії. – К.: Видавничий дім «Корпорація», 2005. – 292 с.

5. Управління забезпеченістю національної економіки фахівцями з вищою освітою: досвід перетворень, теоретико-інструментальне підґрунтя: монографія / під наук. ред. докт. екон. наук, проф. В.С. Пономаренка, . докт. екон. наук, проф. Раєвнєвої О.В., . канд. екон. наук, проф. Єрмаченка В.Є. – Х.: ФОП Александра К.М., 2014. – 288 с.

6. Цимбал Л.І. Проблеми регулювання ринку освітніх послуг на сучасному етапі / Л.І. Цимбал // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2010. – № 2 (6). – С. 43-48.

7. Шевчук О.В. Ринок освіти: методологічні підходи визначення [Електронний ресурс] / О.В. Шевчук. – Режим доступу: <http://www.rnsnauka.com>

8. Щетинін В.П. Ринок освітніх послуг в сучасній Росії / В.П. Щетинін // Школа. – 2007. – №3. – С. 25-28.

1. Zagirnyak M.V., Sergiyenko S.A. Ranzhuvannya u vy`shhij osviti – nacional`ny`j dosvid ta perspekty`vy` rozvy`tku/ M.V. Zagirnyak, S.A. Sergiyenko // Elektromexanichni i energozberigayuchi sy`stemy`. Shhokvartal`ny`j naukovo-vy`robny`chy`j zhurnal. – Kremenchuk: KDU, 2009. – Vy`p. 4/2009 (8). – s. 8-13. – Rezhy`m dostupu: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Ees/2009_4/EES_4.../8.pdf

2. Kobecz` A.S. Rol` derzhavy` u funkcionuvanni ry`nku osvitnix poslug [Elektronny`j resurs] / A.S. Kobecz` // Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvy`tok. – Rezhy`m dostupu:<http://www.dy.nauka.com.ua>

3. Krasovs`ka O.Yu. Rejty`ngy` vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv yak instrument ocinky` mizhnarodnoyi konkurentospromozhnosti nacional`ny`x osvitnix sy`stem/ O.Yu. Krasovs`ka// Byuletен` Mizhnarodnogo Nobelivs`kogo ekonomichnogo forumu «Svitova ekonomika kry`za XXI stolittya: cy`kly` ta kry`zy`». – Dnipropetrovs`k,

2010. - #1(3). Tom 2. – s. 161-170. – Rezhy`m dostupu: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/bmnef/2010_1_2/22.pdf.

4. Levchenko O.M. *Ekonomika znan` : upravlinnya rozvy`tkom lyuds`ky`x resursiv Vely`koby`taniyi*. – K.: Vy`davny`chij dim «Korporaciya», 2005. – 292 c.

5. *Upravlinnya zabezpechenistyu nacional`noyi ekonomiky` faxivcyamy` z vy`shhoju osvitoju: dosvid peretvoren`, teorety`ko-instrumental`ne pidg`runtya: monografiya / pid nauk. red. dokt. ekon. nauk, prof. V.S. Ponomarenka, . dokt. ekon. nauk, prof. Rayevnevoyi O.V., . kand. ekon. nauk, prof. Yermachenka V.Ye.* – X.: FOP Aleksandrova K.M., 2014. – 288 c.

6. Cy`mbal L.I. *Problemy` regulyvannya ry`nku osvitnix poslug na suchasnomu etapi / L.I. Cy`mbal // Naukovy`j visny`k ChDIEU.* – 2010. – # 2 (6). – S. 43-48.

7. Shevchuk O.V. *Ry`nok osvity`: metodologichni pidxody` vy`znachennya [Elektronny`j resurs] / O.V. Shevchuk.* – Rezhy`m dostupu: <http://www.rnsnayka.com>

8. Shhety`nin V.P. *Ry`nok osvitnix poslug v suchasnij Rosiyi / V.P. Shhety`nin // Shkola.* – 2007. – #3. – S. 25-28.

Рецензент: Бараник З.П., д.е.н., професор, заступник завідувача кафедри статистики ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

8.09.2015

УДК 005.95/.96

Лазвиашвили Леван

РОЛЬ ЛИДЕРА В ФОРМИРОВАНИИ ОРГАНИЗАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ

Лидерство, как управление изменениями, объединяет стратегических намерений, организационную департаментализацию и организационную культуру. Формирование организационной культуры – связывается с эмоциональными признаками современного менеджера: экспертное и референтное влияние; информационная